

آیا جزوه را از سایت ما دانلود کرده اید؟

کتابخانه الکترونیکی **PNUEB**

پیام نوری ها بشتابید

مزایای عضویت در کتابخانه **PNUEB**:

دانلود رایگان و نامحدود خلاصه درس و جزوه

دانلود رایگان و نامحدود حل المسائل و راهنما

دانلود کتابچه نمونه سوالات دروس مختلف پیام نور با جواب

WWW.PNUEB.COM

کتابچه نمونه سوالات چیست:

سایت ما **افتخار** دارد برای اولین بار در ایران توانسته است کتابچه نمونه سوالات تمام دروس پیام نور که هر یک حاوی تمامی آزمون های برگزار شده پیام نور (تمامی نیمسالهای موجود **فتی الامکان** با **جواب**) را در یک فایل به نام کتابچه جمع آوری کند و هر ترم نیز آن را آپدیت نماید.

مراحل ساخت یک کتابچه نمونه سوال

(برای آشنایی با زحمت بسیار زیاد تولید آن در هر ترم):

دسته بندی فایلها - سرچ بر اساس کد درس - پسابندن سوال و جواب - پیدا کردن یک درس در نیمسالهای مختلف و پسابندن به کتابچه همان درس - پسابندن نیمسالهای مختلف یک درس به یکدیگر - وارد کردن اطلاعات تک تک نیمسالها در سایت - آپلود کتابچه و فیلدی موارد دیگر..

همچنین با توجه به تغییرات کدهای درسی دانشگاه استثنائات زیادی در ساخت کتابچه بوجود می آید که کار ساخت کتابچه را بسیار پیچیده می کند.

WWW.PNUEB.COM

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

PNUEB کتابخانہ الکترونیکی

WWW.PNUEB.COM

شناسنامه درس

نام درس : فلسفه آموزش و پرورش

تعداد واحد درسی : ۳ واحد

نام منبع درس : فلسفه تربیت (فلسفه آموزش و پرورش)

مؤلف : جناب آقای دکتر عیسی ابراهیم زاده

نام تهیه کننده : رمضان زاهدی - دستیار آموزشی دانشگاه پیام نور مرکز آموزشی

خوی - واحد سیه چشمه

کتابخانه الکترونیکی PNUeB

WWW.PNUeB.COM

Payam Noor University Ebook

معرفی طرح درس:

در این درس (فلسفه آموزش و پرورش) تعریف فلسفه - معنی و مفهوم تربیت - مفهوم فلسفه تربیت - پندار گرائی و تربیت - واقع گرائی و تربیت - ماده گرائی و تربیت - عمل گرائی و تربیت - اسلام و تربیت، با استفاده از روشهای مختلف تدریس برای دانشجویان در ساعات معین و برنامه ریزی شده تدریس می شود.

اهداف درس

هدف کلی: دانشجویان رشته علوم تربیتی با گذراندن این درس با مفاهیم فلسفه، معنی و مفهوم تربیت، مفهوم فلسفه تربیت و همچنین با مکاتب مختلف فلسفی آشنا شده و آنرا فرا می گیرند.

اهداف جزئی: دانشجویان باید بتوانند:

۱. فلسفه را تعریف نمایند
۲. معنی و مفهوم تربیت را بیان نمایند
۳. فلسفه تربیت را تعریف کنند
۴. مکاتب مختلف فلسفی را با پیروان آن مکاتب و مشخصات و دیدگاههای آن مکتبها را توضیح دهند.
۵. نظر اسلام را در مورد تربیت بیان نمایند.

جایگاه درس

در این درس، دانشجویان رشته علوم تربیتی که از دروس تخصصی میباشد و تعداد ۳ واحد درسی است با مکاتب مختلف فلسفی که مربوط به رشته ی تحصیلی شان است با گذراندن این درس به جایگاه و اهمیت تربیت (فلسفه تربیت) در نظام آموزش و پرورش پی خواهند برد.

فہرست مطالب

عنوان

مقدمہ

گفتار اول -- فلسفہ چیست؟

گفتار دوم -- تربیت چیست؟

گفتار سوم -- فلسفہ تربیت

گفتار چہارم -- پندار گرائی و تربیت

گفتار پنجم -- واقع گرائی و تربیت

گفتار ششم -- مادہ گرائی و تربیت

گفتار ہفتم -- عمل گرائی و تربیت

گفتار ہشتم -- اسلام و تربیت

مقدمه

فلسفه به عنوان ابزاری بنیادین می تواند ما را در کنجاوی در محتوای پاسخها، سبک و سنگین کردن اندیشه ها و شیوه های اندیشیدن و نیز اشتیاق و علاقه برای گزینش بهترین آنها ما را وارد می کند که به فلسفه روی بیاوریم . به قول ویلیام همین وقتی در دنیای فلسفه قدم می گذراید اجباراً در ارتباط با عالمی هستند که بکلی از آنچه در کوچه و خیابان پشت سر گذارده اید تفاوت دارد.

• دنیای فلسفه -- دنیایی است پاک و منزّه که همه چیز در آن روشن است و درست در جای خود قرار دارد. از درهم ریختگی خبری نیست. یعنی فیلسوف از همان واقعیت های درهم و برهم دنیائی روشن و منظم برایتان ترسیم می کند. در این دنیا اثری از تناقضات نیست و آئین خرد و مبانی اندیشمندی خطوط اصلی آن را ترسیم می کنند.

گفتار اول — فلسفہ چیست؟

Payam Noor University Ebook

PNUeB

....کتابخانہ الکترونیک پیام نور....

تعریف تعریف

تعریف در لغت یعنی شناساندن و منظور از آن این است که پدیده یا امری یا شیئی را به طور جامع به دیگران بشناسانیم. طوری که گوینده و شنونده، یا نویسنده، و خواننده دارای درک مشترکی از آن باشند.

الف -- تعریف با کلمه یا عبارتی توصیفی آغاز می شود
مانند این که می گوئیم فلان چیز، عبارتست از،
پدیده ایست که و ...

ب- کلمات یا صفاتی را برای تعریف بکار می بریم که بسیاری از مردم مخصوصاً متخصصان و اهل فن آنها را برای چیز مورد تعریف پذیرفته اند و به صورت معیار یا میزان در آمده اند.

ج- در تعریف پدیده یاشیئی مورد نظر ،یا چیزی از جانب خود ،اضافه نمی کنیم،یا اگر خواستیم اضافه کنیم چنان به تبیین آن می پردازیم که همگان آن را بپذیرند.

این گونه تعریف ها در اصلاح "تعریف
توصیفی" (descriptive defenition)
می گویند زیرا ما کاری جز توصیف یا بیان
حالت، و چگونگی و ویژگیهای پدیده مورد نظر
انجام نمی دهیم.

وقتی کسی میگوید فلسفه عبارتست از رسیدن به
روشنائی ها در واقع به تعریف دستوری یا
قیدی از فلسفه پرداخته است و آنچه را در خود
درست می دانسته بیان کرده است.

تعاریف تحلیلی نیز بصورت یک عبارت قابل قبول همگان بیان نمی شوند، ولی تا حدود زیادی از پراکنده اندیشی در باره موضوع جلوگیری می کنند.

این قبیل تعاریف را “تعریف تحلیلی” (analytical definition) می گویند.

تعریف فلسفه

فلسفه یا فیلسوفیا (philosophia) از دو کلمه یونانی فیلو (philo) به معنی دوستدار سوفیا (sophia) به معنی دانائی ترکیب یافته است. باین ترتیب فلسفه یعنی دوستداری دانائی.

فلسفه عبارتست از بررسی و شناخت تحلیلی و انتقادی مسائل
اساسی زندگی انسان به صورت یک کل و یا بخشی از آن در
ارتباط با کل .

به سخن کوتاه فلسفه کوششی است در جهت یافتن "پیوستگی"
(coherence) در تمام قلمرو اندیشه و تجربه .

موضوع و هدف فلسفه

موضوع فلسفه درد و حوزه مهم و وسیع خلاصه می شود .

۱- متافیزیک (ما بعد الطبیعه) که از آن به عنوان "معرفت به شناسائی و هستی" تعریف می کنند و خود شامل دوبخش عمده است.

الف - هستی شناسی (ontology) که به بحث از مطلق وجود یعنی هستی عاری از هر قیدی می پردازد.

ب - شناخت شناسی یا نظریه معرفت که در باره امکان شناخت یا امکان شناخت جهان و ماهیت خود شناخت بحث می کند.

- ۲. ارزش شناسی (axiology) یا فلسفه ارزشها که ماهیت آرمانها “(ideals) یا “ارزشهای مطلق “(ultimate values) یا “خیر” (goodness) و “زیبائی” (beauty) را مورد بحث قرار میدهد.

• به عقیده بیشتر فیلسوفان موضوعات عمده فلسفه به معنای کلاسیک آن همین سه موضوع یعنی هستی‌شناسی، شناخت‌شناسی و ارزش‌شناسی است. اگرچه ممکن است برخی از فلاسفه معاصر همانطور که قبلاً دیدیم با این نظر موافق نباشند.

- هدف فلسفه نیز در ارتباط با موضوعات مورد بحث آن، که ذکرشان گذشت، به اعتقاد بیشتر فلاسفه عبارتست از :
 - الف - بدست آوردن یک نظریه از کل "هستی" یا بودن"
 - ب - کشف مفاهیم و معانی و ارزشهای اشیا و امور و پدیده ها به طور کلی
 - ج - تحلیل و انتقاد از فرضها و مفاهیم
 - د - سرانجام کمک به مردم در گسترش جهان بینی سالم و بهره مندی از یک زندگی سالم انسانی .

گفتار دوم — تربیت چیست؟

Payam Noor University Ebook

PNUeb

...کتابخانہ الکترونیک پیام نور ...

- ۱. تعلیم یا آموزش (instuction) : این واژه در لغت نامه دهخدا به معنی بیاموختن ، بیا گاهانیدن ، آموختن ، آگاهانیدن ، کسی را چیزی آموختن ، آموزانیدن ،... آمده است
- آموزش در حقیقت کوششی است که معلم برای انتقال معلوماتی خاص به شاگردان خود به کار می برد و عمدتاً به مهارت و خُبرگی معلم و نوع محتوای درسی که معلم به انتقال آن می پردازد، بستگی دارد.

۲. تربیت یا پرورش (education) در همان جا پروراندن، پروردن، پروردن و آموختن (مستعمل با افعال کردن و دادن) معنی شده است.

بنابراین آنچه از واژه تربیت می توان استنباط کرد این است که تربیت شامل ایجاد یا فعلیت بخشیدن هر نوع کمالی در انسان می شود که مطلوبیت و ارزش داشته باشد.

• نتیجه ای که می خواهیم از این قسمت بحث بگیریم این است که کاربرد کلمه "تعلیم" و "تربیت" در مورد غیر انسان، آنهم برای دست اندر کاران علوم تربیتی مسامحه آمیز است و اهل فن هردو آنها را در مورد انسان به کار می برند.

۳. "تعلیم و تربیت" یا "آموزش و پرورش": کاربرد این واژه مرکب که به معنای واحدی دلالت دارد، در زبان فارسی تاریخچه طولانی ندارد، و احتمالاً از آغاز قرن اخیر فراتر نمی رود. به نظر می رسد پس از توجه به فرهنگ غربی در کشورما و رواج ترجمه آثار تربیتی آنها چنین واژه ای در ترجمه کلمه (education) جعل شده است.

• ۴. تدریس (teaching): تدریس به فعالیت خاصی گفته می شود که به وسیله معلم انجام می گیرد تا شاگردان مطالبی را بیاموزند.

• ۵. مهارت آموزی یا عادت دادن (training) این عمل، ایجاد مهارت در افراد از طریق تمرین و تکرار و کارورزی است.

ماهیت تربیت

• آیا تربیت فن یا هنر است؟

• در اینکه تربیت به معنای اعم آن فن نیست نباید تردید بخود راه داد. زیرا آنچه که در جریان تربیت به عنوان فن از آن یاد می شود، همان مهارت‌های تدریس است که معلم می تواند با تمرین و کار ورزی در آن ورزیده شود. اما چنانکه دیدید تدریس از جمله وسایل و ابزار های کمکی تربیت است.

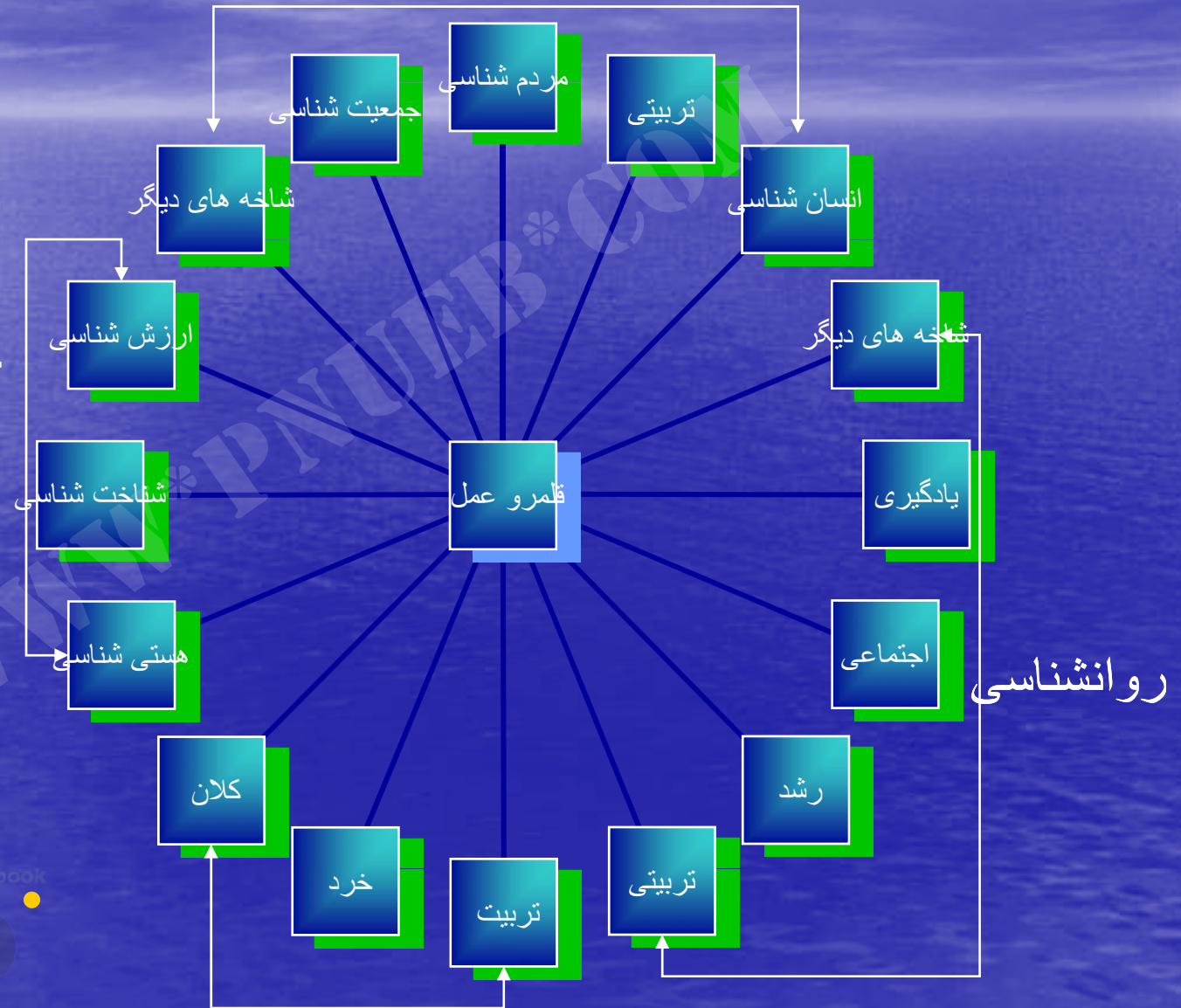
• در نتیجه نمی تواند کل جریان تربیت باشد. هنر تلقی کردن تربیت نیز بیشتر یک تعبیر ادیبانه است تا یک تعبیر دقیق و قابل قبول البته چون عنصر خلاقیت در تربیت بنحو بارزی به چشم می خورد و خلاقیت جوهره اصلی هنر است باید گفت که تشابه هائی میان کار یک مربی و کار یک هنر مند وجود دارد. اما صرف چنین تشابهاتی نمی تواند تربیت را به عنوان جریانی که ماهیت هنری دارد معرفی کند.

آیا تربیت علم است

- علم تربیت هنوز دوران نوزادی خود را می گذراند.

جامعه شناسی

جامعه شناسی

• دایره میانی نشان دهنده قلمرو عمل (فعالیت‌های نظیر طراحی آموزشی، تکنولوژی آموزشی و روشها و فنون تدریس) و دایره خارجی نشان دهنده قلمرو نظر در تربیت می باشد. در این قلمرو دانش‌های نظیر روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، اقتصاد و فلسفه با شاخه‌های گوناگون که در شکل نشان داده شده است قرار دارند. دقت در شکل فوق نشان می‌دهد که خروج قلمرو عمل تربیت از حصار قلمرو نظری بسیار دشوار است.

• چون همان قلمرو عملی واقعاً بدون اتکا به دست آورد های علمی که در ارتباط نزدیک با تربیت بوده و قلمرو نظری آنرا احاطه کرده است نمی تواند رشد کند و یا به تنهایی تمام ابعاد وسیع جریان تربیت را پوشش دهد . بطوریکه ملاحظه می کنید با اتکاء بخش کوچک و ناچیزی که به عنوان “تحقیقات مستقل تربیتی” در شکل بالا آنهم با کمی تردید نشان داده شده است نمی توان هنوز به کسانی که اصطلاح علوم تربیتی را رها نمی کنند خرده گرفت. اما این امید هم وجود دارد که در آینده همان بخش کوچک رشد بیشتری بکند و با قلمرو عمل چنان در آمیزد که علم “تربیت شناسی” اظهار وجود نماید.

عناصر تربیت

• جامعہ - خرد و مربی و متربی

Payam Noor University Ebook

PNUEB

...کتابخانہ الکترونیک پیام نور....

محتوای تربیت

- هر یک از نظام های تربیتی محتوی را بر اساس معیار ها وملاکهای انتخاب می کنند. پس می توان نتیجه گرفت که حیطه محتوای تربیت مشمول اصل مطلوبیت و ارزش است.

روش تربیت

- در هر حال مطلوبیت یا عدم مطلوبیت روشها بر اساس نظام ارزشی و اخلاقی و معیارهای فرهنگی هر جامعه سنجیده و معین می شود.

اصول تربیت

- بنا براین ثر اصول تربیت باید مبانی فکری را بررسی نمود تا مربیان با اصول و مبانی تفکر آشنا شوند و در حل مسائل تربیتی از این اصول استفاده نمایند.

• در مورد مصدر و سرچشمه اصول تربیت نیز چنین است ، هوشیار برای بدست آوردن اصول منابعی مانند مطالعه زندگی فردی و جمعی نوع انسان ، عوامل موجود در حیات انسان انتظاراتی که مردم از دستگاه تربیتی دارند، و بالاخره فرهنگ جامعه را معرفی می کند. و بر این اساس اصول تربیت را به شش اصل (اصل فعالیت، آزادی، فردیت، کمال سندی، اعتبار و اجتماع) محدود می کند.

• به اعتقاد ما اصول موضوعی تربیت از دو منشاء سرچشمه می گیرند. اول اصولی که از جهان بینی و ایدئولوژی اخذ می شود. دوم اصولی که از علوم و معارف دیگر استخراج میگردد. این تقسیم بندی تا حدودی از نابسامانی های موجود در زمینه ماهیت اصول تربیتی و منشاء آنها جلوگیری می کند و معیار قابل قبولی برای مقوله بندی اصول موضوعی تربیت بدست می دهد.

• از انجائی که تربیت براساس اصول موضوعی که از جهان بینی، ایدئولوژی و نظام ارزشها اخذ می کند و با توجه به اصولی که از علوم مانند روان شناسی، جامعه شناسی، مردم شناسی، اقتصاد و ... می گیرد، از یک طرف جنبه نظری و فلسفی به خود می گیرد و از طرف دیگر جنبه علمی و تجربی، به این اعتبار هم هنوز نمی توان در باره ی علم بودن یا نبودن (علم در معنای جد آن) تربیت تصمیم قاطع گرفت.

موضوع تربیت

- با توجه به آنچه قبلاً گفته شد اصولاً موضوع تربیت بطور اعم موجودی است که نشوونما یا رشد می کند و با لقوه استعداد بالندگی را دارد و به طور اخص انسان کمال پذیری است که در صدد تغییر مطلوب حیات و زندگی خود می باشد. وبالقوه استعداد رسیدن به عالیترین مراحل کمال را دارد

مراحل تربیت

- ۱. مرحله پرستاری
- ۲. مرحله تادیب
- ۳. مرحله تعلیم
- ۴. مرحله خود سازی

• تربیت عبار تست از فراهم کردن زمینه ها و عوامل برای شکوفا کردن و به فعلیت رساندن استعداد های بالقوه انسان و حرکت تکاملی او به سوی هدف مطلوب ، منطبق بر اصولی معین و برنامه ای منظم و سنجیده.

گفتار سوم – فلسفہ تربیت

WWW*PNUeB.COM

Payam Noor University Ebook

PNUeB

....کتابخانہ الکترونیکی پیام نور....

رابطه فلسفه با تربیت

- فلسفه و تربیت آنچنان رابطه نزدیکی با هم دارند که “جان دیوئی” فلسفه را از نظریه کلی تربیت می نامد.
- نظر اول این است که تربیت در تدوین نظریه ها، انتخاب موضوعات و حتی روش شناسی (methodology) خود از نظریه های فلسفی کمک می گیرد.
- نظر دوم این است که تربیت شاخه ای از معارف بشری است که می تواند یافته های فلسفه یا اندیشه های یک فیلسوف بزرگ را بکار گیرد.

- نظرسومی هم وجود دارد که از اهمیت چندانی برخوردار نیست. مطابق این نظربین مسائل فلسفی و مسائل تربیتی رابطه ای وجود ندارد.
- مسائل اساسی فلسفه ارتباط نزدیکی با تربیت دارد.
- ۱. تربیت انسان باید دارای هدف و مقصود و غایتی باشد
- ۲. معلم به طور عمده برای رشد فکری یا عقلانی شاگردان خود تلاش می کند. رشد فکر هم عمدتاً با معرفت سروکار دارد.

• ۳. یک غرض اصلی دیگر از تربیت در همه زمانها پرورش اخلاقی انسانها بوده و هست و گاهی به اعتبار انسانها رابه تربیت شده یا تربیت نشده تقسیم می کنند. اگر چنین هدفی در تعلیم و تربیت ملحوظ نشود، سنجش درست و نادرست بودن تربیت مشکل می شود لازمه پرورش اخلاقی اشنائی با ارزشهاست.

- فلسفه تربیت صرفاً مجموعه ای از حقایق و اندیشه های فلسفی که در عمل تربیت کاربرد دارند نیست.
- فلسفه تربیت در جستجوی ایجاد نظریه هایی در باره ی ماهیت انسان، جامعه و جهان می باشد، تا بتواند توسط آنها داده های گاه متعارض پژوهشهای علوم رفتاری می باشد، بتواند توسط آنها داده های گاه متعارض پژوهشهای علوم رفتاری (behavioral sciences) را منظم بدهد و هدفهایی را که تربیت باید تعقیب کند، و وسایل کلی را که در ذیل به آنها می تواند به کار ببرد معلوم نماید.
- فلسفه تربیتی، عقلانی بودن آرای تربیتی، هماهنگی آنها با آرای دیگر، و چگونگی کجروی آنها را بر اثر طرز تفکر نا منظم مورد بازبینی قرار می دهد.
- بنابراین "فلسفه تربیت" "یا" حکمت تربیت" معرفتی است برای را گشائی خردمندانه در عمل تربیتی.

تربیت و گرایشهای فلسفی

ضرورت انسجام عقاید

- مهمترین راه، ایجاد و انسجام و هماهنگی در نگرش خود نسبت به اشیا، امور و پدیده‌ها یا بطور کلی جهان است. انجام این کار نیز مستلزم داشتن سه ویژگی عمده است.
- الف - تمایل به گردآوری هرچه بیشتر اطلاعات بمنظور بررسی یک مفهوم یا یک موقعیت
- ب - تمایل و آمادگی برای نفوذ به عمق یک مسئله.
- ج - تمایل به برداشتها، دریافتها و نگاه جدید به مسائل آشنا.

تعریف مکتب

- "مکتب به گروهی از افراد ، به ویژه اندیشمندان روشنفکران و هنرمندانی گفته می شود که افکار ، آثار و سبک آنها تاثیر اجتماعی مشترکی داشته و یا از نظر اعتقادی دارای وحدت نظر باشند.

رابطه مکاتب فلسفی و مکاتب تربیتی

- اول ممکن است یک سری آرای تربیتی منظم و منسجم بطور مستقیم یا غیر مستقیم از آرا و عقاید یک فیلسوف یا یک مکتب فلسفی انتزاع شود.

• دوم، گاهی سنن، آداب اجتماعی و نهادهائی در جامعه ای وجود آمده که منجر به نوع خاصی از تربیت انسانها شده است و شخصی یا اشخاصی با مطالعه این زمینه ها و کارکرد نهاد های اجتماعی، عناصر بنیادی این سنتها و عملکرد ها را شناخته و کشف می کنند، سپس آنها را بطور منظم و منسجمی تدوین می کنند یعنی قبل از اینکه مکتب فلسفی و فکری یا تربیتی به وجود آید، سنتهای در جامعه شیوع و جریان دارند.

گفتار چہارم - پندار گرائی و تربیت

WWW*PNUeB*COM

Payam Noor University Ebook

PNUeB

...کتابخانہ الکترونیکی پیام نور....

- ۱- ایده آلیسم و رئالیسم در اخلاق : رئالیسم با واقع گرایی در اخلاق به این معنی است که ارزشها های اخلاقی تابع واقعیات موجود و خواسته های فعلی مردم می باشد که در مقابل آن ایده آلیسم یا واقع گرایی در اخلاق به این معنی است که ارزشها ی اخلاقی تابع واقعیات موجود و خواسته های فعلی مردم می باشد که در مقابل آن ایده الیسم در اخلاق قرار دارد بدین معنی که ارزشها های اخلاقی برای کمال های مطلوب و متعالی در نظر گرفته شوند، هرچند وجود خارجی نداشته باشند و تمایل عمومی مردم هم به آنها موافق نباشند.

- ۲. ایده الیسم و رئالیسم در هنر و ادبیات: در قلمرو هنر و ادبیات "رئالیسم" به آن دسته از مکتب های هنری و ادبی گفته می شود که طبیعت و زندگی را به همان گونه که هستند و به طرز واقعی در بیانات خود، به اشکال تجسمی، تصویری، کلامی، شنیداری و غیره منعکس می سازند، در برابر آن "ایده الیسم" بر آن دسته از مکتب های هنری و ادبیات اطلاق می شود که طبیعت و زندگی را با همان شیوه های بیانی به شکل غیر واقعی و به صورت پندارها و آرمانهای مورد نظر عرضه می دارند.

- ۳. ایده آلیسم و رئالیسم در فلسفه: هم ایده آلیسم و هم رئالیسم دارای انواع مختلفی هستند که صرف نظر از آنها می توان گفت که به طور کلی عده ای از فلاسفه هستند که معتقدند واقعیتی غیر از ادراکات انسانی وجود ندارد و عالم خارج امری اعتباری و ذهنی است و یا در بعضی موارد هم واقعیت را نجر به درک کننده و درک شونده معرفی کرده و می گوید آنچه ادراک می شود، مفاهیم و صورتهای ذهنی هستند و آن سوی این صورتهای ویا ایده های ذهنی واقعیتی که مطابق آنها باشد به غیر از موجودات درک کننده دیگر وجود ندارد. این قبیل نظرات را به هر شکلی که بیان شوند در فلسفه ایده آلیسم می نامند.

• در برابر مکتب سایر مکاتب فلسفی قرار دارند که قائل به وجود واقعیت های عینی (objective) دیگر غیر از موجودات درک کننده هستند.

• پندار گرایی شاید قدیمی ترین فلسفه نظامدار غرب باشد.

هستی شناسی و تربیت

- هستی شناسی پندار گرایان
- پندار گران عقیده دارند که "هستی" (جهان) یا عالم خارج امری اعتباری و ذهنی است یعنی واقعیتی غیر از ادراکات، معانی ذهنی و بطور کلی اندیشه ها و پندار های انسان وجود ندارند.

انواع متعدد مکتب پندار گرائی؟

- ۱. پندار گرائی / روحانی یادینی / که بر کلی نماینده آنست.
- ۲. پندار گرائی ذهنی که "فیخته" (فیلسوف آلمانی fichte) نماینده آنست.
- ۳. پندار گرائی عینی که "شلینگ" (schelling) متفکر آلمانی پایه گذار آن است.
- ۴. پندار گرائی مطلق که به فلسفه فریدریش هگل (G.F.hege) فیلسوف معروف آلمانی اطلاق می شود.

انسان از دیدگاه پندار گرایان

- انسان به عنوان بخشی از هستی، در نظر پند گرایان موجودی معنوی است و ماهیت اصلی او را روح وی تشکیل می دهد.

تأثیر هستی‌شناسی پندار گرایان در تربیت

- باتوجه به طرز تلقی پندار گرایان از ماهیت جهان و انسان، تربیت باید به تدریج زمینه‌های رشد طبیعت آدمی را که روحانی و معنوی است، برای نسل به هدف هستی‌اش که عبارت از وابستگی نزدیک میان او و عناصر معنوی طبیعت است، فراهم سازد.

- معلم پندار گرا همراه با سقراط ناظر بر زادن افکار شاگردان است.
- به نظر پند گرایان, تربیت باید سبب شکوفائی همه استعداد ها و توانائی های با لقه شاگردان بشود.

• بطور کلی معلم از نظر پند گرایان نقش اصلی و اساسی را در جریان تربیت ایفا کنند. به اعتقاد پند گرایان معلم در رشد و تکامل شخصیت انسان همکار خداون است.

• تربیت در نظر پندار گرایان عبارتست از نفوذ انسان رشید، روی انسانی در حال رشد و هدف آن تحقق ذات تربیت شونده و به کمال رساندن اوست. یا به قول "هرمان هورن" تربیت فرایندی ابدی عالیترین تطابق انسان با خدا، توسط انسانی است که از نظر روحی و جسمی رشد یافته و فردی آزاد و آگاه باشد. چنین امری در محیط فکری، عاطفی و ارادی بشر متجلی می گردد.

شناخت شناسی و تربیت

- شناخت شناسی پندار گرایان
- پندار گرایان معتقدند که معرفت یا شناخت انسان مستقل از تجارب هستی اوست.

- الف- عناوین و محتوای دروس
- ۱- زبان و ادبیات . به نظر پندار گرایان با آموزش درست خواندن و درست نوشتن و دستور زبان تسلط شاگرد برای ارائه افکار و اندیشه هایش بیشتر می شود.
- ۲. ریاضیات
- ۳. علوم تجربی
- ۴. علوم اجتماعی و گنجینه های فرهنگی
- ۵. تاریخ و فلسفه
- ۶. درسهای دینی
- ۷. تربیت بدنی , حرفه ای و فنی

روش های تدریس

- روش تدریس کلا مبتنی بر تعقل و تفکر است. لذا از تمام شیوه ها های راه بردن عقل برای کسب معرفت ,مانند سخنرانی ,مباحثه و استدلال استفاده می کنند.

ارزش شناسی پندار گرایان

- پندار گرایان معتقدند که ارزش ها در ذات خود ابدی ,مطلق ,و تغییر ناپذیرند آنها ابراز می دارند, آنچه تغییر می کند و در جایی خوب ودر جایی بد دانسته می شود, ارزشها نیستند بلکه ارزش گذاری ها هستند واین منحصر حوزه ارزشها هم نیست.
- ارزشها در این دیدگاه دارای سلسله مراتب هستند.

- پندار گرایان روشهای تدریس را مستقل از موقعیت آموزشی و حتی مستقل از موضوع تدریس مورد توجه قرار می دهند.
- شخص درک کننده (مُدْرِك) را با موضوع درک شونده (مُدْرَك) یکی تلقی می کنند. به استفاده از حواص شاگردان .
- با وجود اشکالات بالا که بر نظرات تربیتی پندار گرایان وارد است، می توان آرای آنها را در مورد تربیت اخلاقی پذیرفت.

گفتار پنجم – واقع گرائی و تربیت

WWW*PNUeB*COM

Payam Noor University Ebook

PNUeB

....کتابخانہ الکترونیکی پیام نور....

هستی شناسی و تربیت

- هستی شناسی واقع گرایان
- کسانی که معتقد بودند مفاهیم کلی، ما برای خارجی دارند، یعنی وجود واقعی دارند، "واقع گرا" یا رئالیست خوانده می شدند. اما مفهوم واقع گرایی امروز با این مفهوم قدیمی یا کلاسیک آن متفاوت است. واقع گرایی معاصر به معنی اعتقاد به وجود خارجی و عینیت اشیاء و امور می باشد.
- واقع گرایی به مکاتب فرعی مختلف تقسیم می شود که عمده ترین آنها عبارتند از "واقع گرایی قدیمی" (classical realism) یا "واقع گرایی عقلی" (rational realism) و در برابر آن "واقع گرایی طبیعی" (natural realism) یا "واقع گرایی علمی" (scientific realism).

واقع گرائی عقلی (قدیمی)

- واقع گرایان قدیمی یا عقلی مستقیماً تحت تاثیر اندیشه های ارسطو هستند. وی همچنین افلاطون به اصالت ایده ها اعتقاد داشت، لکن آنرا مجرد و جدای از واقعیت مادی نمی پنداشت. از نظر ارسطو آنها نه در عالم مُثُل بلکه در همین عالم هستند.

واقع گرائی طبیعی

- این شاخه از واقع گرائی بعد از سده های پانزدهم و شانزدهم به ویژه بعد از انتشار افکار فرانسیس بیکن (f. bacon) گسترش یافت.
- اصل اساسی در این نوع واقع گرائی این است که ماده واقعیت نهائی است.
- به طور کلی واقع گرایان طبیعی به مسائل غیر تجربی با شک و تردید می نگرند.

انسان از دیدگاه واقع گرایان

- واقع گرایان عقلی
- واقع گرایان عقلی به پیروی از ارسطو معتقدند انسان موجودی "جسمانی روحانی" (psycho physical) است. به عبارت دیگر ارگانیسم است.

واقع گرایان طبیعی یا علمی

- برخلاف واقع گرایان عقلی عقیده دارند که انسان موجودی زیستی – اجتماعی (biosocial) است و پیوسته تحت تاثیر محیط طبیعی و اجتماعی خود قرار می گیرد . این تاثیر به گونه ایست که چگونگی “ شدن “ او را معین می کند. بنابراین نه تنها انسان دارای اراده آزاد است بلکه تابع جامعه و طبیعت است.

تأثیر هستی‌شناسی واقع‌گرایان در تربیت

- تربیت از دیدگاه واقع‌گرایان عقلی
- اساس هستی‌شناسی واقع‌گرائی عقلی نظریه قوه و فعل یا امکان و واقعیت است.
- قوه‌ها به فعلیت برسند. رشد و شدن انسان براساس همین نظر تبیین می‌شود از نظر واقع‌گرائی عقلی، کودک، در حال رشد و شدن است. رشد یا شدن در واقع انتقال قوه به فعل است.

- مقصود از تربیت در واقع گرائی تعقلی با آوردن شخص کاملاً "متعادل از لحاظ جسمی و روحی است . انها معتقدند که تنها در این صورت است مه انسان به سعادت و زندگی خوب و آینده ای روشن دست می یابد.

تربیت از دید گاه واقع گرایان طبیعی (علمی)

- با توجه به اینکه واقع گرایان طبیعی انسان را موجودی زیستی - اجتماعی تعقلی می کنند عقیده دارند که تربیت عبارتست از آماده ساختن انسان برای زندگی در جامعه و پیش از آنکه یک عمل ساختگی یا تصنعی باشد، یک عمل طبیعی است
- جریان تربیت باید انسان را قادر به کشف این قوانین و تسلط یافتن بر طبیعت سازد.

شناخت شناسی و تربیت

- شناخت شناسی واقع گرایان
- واقع گرایان عقیده دارند، آنسوی جهانی که ادراک می کنیم، جهانی نیست که در ذهن خود به خلق دوباره و ان بیپردازیم . جهان همانی است که هست و انسان برای – شناسائی آن باید از حواس و تجارب حسی خود یاری بگیرد. یعنی دانش ما در باره و جهان از اندیشه و پندار ما سر چشمه نمی گیرد . بلکه اساساً “ از حواس ما حاصل می آید

- شناخت شناسی واقع گرایان طبیعی
- فرانسیس بیکن یکی از پایه گذاران مکتب حس گرائی در معرفت شناسی عقیده داشت که ما باید مشاهدات و محسوسات را پایه معرفت و علم قرار دهیم و از طریق مشاهده و تجربه, جزئیات مختلف جهان را از جنبه های مختلف مطالعه کنیم.

- هیوم نیز بیان می دارد که ذهن انسان پدیده هائی را که شخص حس می کند به صورت تصاویر حسی در حافظه ذخیره می کند. تصاویر های حسی انسان که به دنبال هم در مغز جای می گیرند رشته از ادراکات به هم پیوسته را تشکیل می دهند. چنین است که مادر میان پدیده ها ارتباط علت و معلولی حس می کنیم در حالیکه حقیقاً همیشه این طور نیست. زیرا همیشه و در شرایط ثابت پدیده ای را علت می دانیم که پیش از پدیده دیگر روی می دهد. یعنی هر رویداد را علت رویداد بعدی تصور می کنیم.

شناخت شناسی واقع گرایان تعقلی

- واقع گرایان تعقلی ضمن پذیرفتن امکان شناختن نفس امر (جهان همانگونه که هست) تاکید می کنند که شناخت نمی تواند یک امر صرفاً مادی باشد. شناخت حسی تنها محسوس مادی را ادراک می کند و هرگز نمی تواند مفهوم "نیستی" را همانند مفهوم "هستی" درک کند. در صورتی که عقل هر دو مفهوم را به یک اندازه می شناسد. علاوه براین، عقل قدرت شناخت "کلی" را نیز دارد.

تأثیر شناخت شناسی واقع گرایان در تربیت

- تربیت از دیدگاه واقع گرایان طبیعی یا علمی.
- کوشش و تلاش شناخت شناسان واقع گرای علمی مانند جان لاک، دیود هیوم، توماس هابس (t.habes) و دیگران را برای رشد روان شناسی رفتار گرا که واتسون و اسکینر از شناخته شده ترین چهره های آن هستند، هموار ساخت. امروز بیشتر واقع گرایان طبیعی در تربیت کودکان از نقطه نظر های روان شناسان رفتار گرا سود می جویند.
- یادگیری مطابق این دیدگاه عبارتست از شکل گیری تغییراتی که برای معلم و شاگرد حس کردنی و قابل مشاهده باشند.

- منظور از فرایند تربیت در این دیدگاه نه تنها آشنا ساختن متربی با دنیای واقعی است بلکه انتظار این است که تربیت سبب شود تا شاگردان آن واقعیات را شخصاً کشف کنند.

تربیت از دیدگاه واقع گرایان عقلی

واقع گرایان عقلی با توجه به نقش خاصی که برای عقل در شناسائی انسان قائل هستند بیشتر از محرک ها و پاسخهایی که در دیدگاه قبلی مورد تاکید بودند، به ادراکات و استنباطاتی که انسان از محیط اطراف خود دارد توجه دارند . نظم طبیعی حیات انسان وقتی مشخص یا درک نمی شود که تمام فعالیت های او به وسیله هدفی عقلانی هدایت شود.

هدف و محتوای تربیت

- در تعیین محتوای تربیت میان دو طرز تفکر واقع گرایانه (طبیعی و عقلی) تفاوت چندانی مشاهده نمی شود تفاوت آنها بیشتر روشن است .
- در واقع گرائی محتوای برنامه آموزشی به گونه ای تدارک دیده می شود که شاگردان ضمن اندوختن دانش بتدریج با راه و رسم زندگی و نیز نحوه برخورد با مشکلات آشنا شوند .

- این موارد درسی عبارتند از :
- ۱. ابزار های تفکر و تفاهم شامل:
 - -- زبان مادر وزبانی که بتوان به وسیله آن با افراد جامعه بومی تفاهم برقرار ساخت
 - -- زبان کمی (ریاضیات) تا بتوان به وسیله آن یافته ها علمی را در مقیاس جهانی عرضه کرد که برای همگان قابل فهم باشد.
 - --زبان هنر (نقاشی ,کارهای تجسمی ,موسیقی و...) برای تلیف عواطف و احساسات شاگردان.

- ۲. علوم طبیعی و تجربی
- ۳. علوم مربوط به تحلیل جامعه انسانی :این بخش از محتوای درسی از انجائیکه در ارتباط با مسائل آینده و تحول زندگی انسان است بیشتر مورد توجه واقع گرایان عقلی قرار گرفته است.

روشهای تدریس

- روشهای تدریس در دیدگاه واقع گرائی طبیعی یا علمی بریافته های روان شناسان رفتار گرا استوار است و در دیدگاه واقع گرائی عقلی مبتنی بر نظریه های روانشناسان شناختی یا گشتالتی است.
- بطور خلاصه روشهای تدریس مکتب واقع گرائی مبتنی بر مشاهده, آزمایش و تجربه و حل مسئله و تعقل است.

ارزش شناسی و تربیت

- ارزش شناسی تربیت گرایان
- واقع گرایان در اینکه ارزشهای بنیادی در اساس صورت ثابتی دارند با هم توافق نظر دارند. به اعتقاد آنها ارزشها همانند سایر اشیاء، کاملاً مستقل از ما وجود دارند. به اصطلاح فلسفه ارزشها نیز یک موجود هستند. این گفته به آن معنا نیست که آنها وجود عینی دارند بلکه وجود آنها از نوع صورتهای ریاضی است.

- تغییر در ارزش گذاری از سوی واقع گرایان طبیعی یا علمی دقیقاً از طریق تغییر در خود ارزشها تفسیر و تبیین می شود.
- اما واقع گرایان عقلی معتقدند که بر ای ارزشها در جهان شالوده هائی وجود دارد. ریشه آنها در رابطه انسان و اشیاء قرار گرفته است.
- بدین ترتیب تا زمانی که انسان , انسان بماند , ارزشها ی بنیادی تغییرینخواهد کرد.

تربیت از دیدگاه واقع گرایان طبیعی

- واقع گرایان طبیعی یا علمی به منظور تربیت انسان توصیه می کنند که هر چیز سازگار طبیعت او دارای ارزش است .
غایت تربیت این است که انسان براساس مقتضیات طبیعت زندگی کند کار معلم تبلیغ اعمال اخلاقی به صورت مجموعه ای از اوامر و نواهی که مخالف با حیات طبیعی انسان باشد نیست . بلکه وظیفه او فراهم کردن زمینه هائی است که شاگرد به مقتضای امیال و خواسته های طبیعی خود عمل کند .

تربیت از دیدگاه واقع گرایان عقلی

- واقع گرایان عقلی با الهام از اعتقاد به ثابت بودن ارزشهای بنیادی و ترکیب انسان از روح و جسم اظهار می دارند که تربیت اخلاقی شاگردان شامل آراستن آنها به فضایل معنوی است. از نظر آنان غایت فعالیت های انسان سعادت است، و سعادت در واقع همانند یک فرایند کامل برای یک انسان عاقل تلقی می شود. معلم با تربیت نفس و به فعلیت رساندن همه توانائب ها و استعداد ها ی شاگردان آنها را منضبط بار می آورد.

گفتار ششم - مادہ گرائی و تربیت

WWW*PNUeB*COM

Payam Noor University Ebook

PNUeB

....کتابخانہ الکترونیکی پیام نور....

- مهمترین مشخصه آن رشد اندیشه های ماده گرایانه یا ماتریالیستی بود.
- بنیان گذار مکتب ماتریالیسم دیا لکتیک کارل مارکس (karl marx) با همکاری فریدریش (freiedrich engels) بود. مارکس شاگرد هگل بود.

هستی شناسی و تربیت

- هستی شناسی ماده گرایان
- در هستی شناسی ماده گرایان، اساس و حقیقت جهان ماده (material) است هیچ چیز غیر مادی در جهان وجود ندارد .
- پایه های اصلی هستی شناسی ماده گرائی دیا لکتیکی را در چهار اصل تشکیل می دهد.

- ۱. حرکت تکاملی
- ۲. تضاد های تکاملی
- ۳. جهش های تکاملی
- ۴. همبستگی عمومی پدیده ها

انسان از نظر ماده گرایان

- از دیدگاه ماده گرایان انسان جزئی از جهان مادی وبه صورت ارگانیسم زنده یا موجودی زیستی است که ذاتاً اجتماعی می باشد.

تأثیر شناسی ماده گرایان بر تربیت

- با توجه به نگرش ماده گرایان به هستی و انسان، چنین استنباط می شود که یک مربی پیرو این مکتب بر آن است که کودک از آغاز زندگی تا پایان مرحله رشد، تمام مراحل را که جانداران در تاریخ تکامل خود و انسان بطور خاص علاوه بر تکامل زیستی در تاریخ تکامل اجتماعی خود پیموده است، تکرار می کند.
- با اعتقاد آنان انسان در جریان تربیت به اقتضای جبر محیط طبیعی به تکرار تاریخ تکامل نوع خود می پردازد.

- هدف تربیت با توجه به چنین نگرشی “ رشد کامل انسان “ است.
- تربیت در این مکتب براساس سه عامل استوار است. طبیعت، کار و جامعه.

شناخت شناسی و تربیت

- شناخت شناسی ماده گرایان
- شناخت در مکتب ماده گرائی همانند مکتب واقعگرائی طبیعی، متکی بر حس گرائی است.
- در شناخت شناسی ماده گرائی گرائی حقیقت مطلق وجود ندارد.

تأثیر شناخت شناسی ماده گرایان بر تربیت

- با توجه به نگرش ماده گرایان به شناخت و تبیینی که از جریان شناخت دارند تربیت نیز از دیدگاه آنان هم در روش و هم در محتوی، علم گراست. به عقیده طرفداران این مکتب علم ابزار پیشرفت است و از طریق علم است که می توان بر پندار های متافیزیکی خط بطلان کشید و به حیات آن خاتمه داد. علم در نظر آنان به معنای کسب دانش یقینی است نه سیر در پندار های صوفی مآبانه.

هدف و محتوای تربیت

- با توجه به آنچه ذکر شد هدف و محتوای برنامه تربیت براساس پیش فرض معروف مارک یعنی یکسان بودن موجود طبیعی و موجود اجتماعی یازیستی – اجتماعی بودن انسان از یکسو و استقرار نظام اشتراکی (کمونیسم) و از میان رفتن مالکیت خصوصی بر ابزار تولید و در نتیجه آن از میان رفتن از خود بیگانگی انسان، از سوی دیگر تعیین می شود.

- برنامه درسی مدارس مبتنی بر این مکتب ریاضیات برای کمک به رشد تفکر دیالکتیکی ارائه می شود. فیزیک برای ایجاد توانایی در شاگرد که بتواند جهان مادی را به صورت مجموعه ای مرتبط با هم بشناسد که تابع قوانین خاص خودش می باشد نه تابعی از ذهنیات فردی و شخصی او . مباحث زمین شناسی برای شناسایی منابع زمین و استفاده از آن در جهت منافع جامعه و مهمتر از آن برای نفی این تفکر که جهان مخلوق قدرت الهی است، آموخته می شود. زیست شناسی به شاگردان نشان می دهد که اولاً حیات پدیده ای تصادفی و خلق الساعه بوده و از تراکم تغییرات کمی و تحول به کیفیت جدید و به صورت خود به خود به وجود آمده است و خالق ندارد.

• ثانياً شخصیت انسان محصول تکامل تاریخی جامعه است و ایده آنها و مسائل خاص روحی و مذهبی نقش چندانی در آن ندارند. بالاخره منظور از تدریس تاریخ این است که این درس طوری تنظیم و تعلیم شود که دانش آموزان را به برتری سیر صعودی نظام کمونیسم در جریان تکاملی تاریخ و انحطاط و سیر نزولی نظام سرمایه داری متقاعد کند و بذر احترام و تجلیل از پرو لتاریا و رهبری آنها در دل آنها باورسازد. برای تامین این هدف آموزش فنی و حرفه ای ای نیز در برنامه مدارس پیش بینی می شود. و برای تلطیف عواطف شاگردان برنامه های هنری و ادبی از قبیل ادبیات ملی و جهان ،موسیقی ،هنر نمایش و غیره نیز تدارک دیده می شود.

روش تدریس

- روش تدریس مورد استفاده در این مکتب بسیار نزدیک به روشهایی است که در واقع گرایان طبیعی در تدریس به کار می گیرند.
- به طور کلی روشهای تدریس در این مکتب همان روشهای تجربی است که روان شناسان تجربی آنها را آزموده و به منظور کار بستن به معلمان توصیه کرده اند. معلم در این مکتب از اعتبار و اقتدار ویژه ای برخوردار است.

ارزش شناسی و تربیت

- ارزش شناسی ماده گرایان
- در این مکتب همانطور که محتوای آگاهی و شناخت مبتنی بر تجربه است، ارزشها و شناخت آنها نیز حاصل تجربه می باشد. و انسان آنها را برحسب نیازمند یهای اقتصادی خود می آموزد.
- ارزشها همه اکتسابی و نتیجه تکامل حیات فرد و جامعه است.

تأثیر ارزش شناسی ماده گرایان بر تربیت

- زیر بنای ارزشها را در نظام تربیتی ماده گرائی اقتصاد تشکیل می دهد.
- تربیت بیشتر از آنکه جنبه فردی داشته باشد جنبه اجتماعی دارد و اعتبار هر فرد به میزان خدمتی است که می تواند برای جامعه انجام دهد.

تربیت مبتنی بر این ارزش شناسی چهار ویژگی عمده دارد:

- ۱. تربیت در خدمت حکومت و سیاست
- ۲. تلفیق کار و آموزش
- ۳. تربیت تحت هدایت و رهبری مطلق و لی چون و چرای
طبقه کارگر (پرولتاریا)
- ۴. تربیت بر محور جامعه و انسان.

گفتار ہفتم - عمل گرائی و تربیت

WWW*PNUeB*COM

Payam Noor University Ebook

PNUeB

...کتابخانہ الکترونیک پیام نور....

- تفکر عمل گرایانه با فلسفه عمل گرایی در آمریکا شکل گرفت.
- پراگما (pragma) یک واژه یونانی به معنی کار یا کار و عمل سودمند است.

هستی شناسی و تربیت

- هستی شناسی عمل گرایان
- مهمترین اصل در هستی شناسی عمل گرایان “اصل تغییر است که مطابق آن همه چیز در جهان در حال تغییر و تحول است و هیچ چیز ثابت و واقعیت پایدار در جهان وجود ندارد .
- جهان دیوئی [همانند جهان جیمز ناتمام و نامعین است.
- عمل گرایان معتقدند که جهان آشکارا در مقابل ماست.

انسان از دیدگاه عمل گرایان

- از دیدگاه عمل گرائی انسان موجودی زیستی و پیوسته با جهان است. انسان جدا از طبیعت نیست. بلکه جزئی از طبیعت و دائماً با آن است.
- در فلسفه عمل گرائی انسان دارای اراده آزاد نیست بلکه در جهت تحقق این آزادی تلاش می کند.

تأثیر هستی‌شناسی عمل‌گرایان در تربیت

- فلسفه عمل‌گرائی در واقع باید فلسفه تربیت به حساب آورد. زیرا در این مکتب فلسفی موضوع انسان و تربیت بیش از سایر مکاتب فلسفی مورد توجه قرار گرفته است. به طوری که دیوئی به معنای وسیع آن. بنابراین فلسفه از تربیت زائیده می‌شود.
- بنابراین جریان تربیت، عمل‌رشد و تکامل و نوسازی تجربه است نه انتقال مقادیری معلومات و اعتقادات.

شناخت شناسی و تربیت

- شناخت شناسی عمل گرایان
- عمل گرایان تجربه را اساس معرفت می دانند و معتقدند که معرفت یا شناخت، حاصل عمل میان انسان و محیط اوست. آنچه دانسته می شود، فرضیه هائی هستند که درستی آنها در عمل و تجربه تأیید می شود.

- روشی که عمل گرایان برای کسب شناخت یا معرفت به کار می برند "روش حل مسئله".
- مراحل روش حل مسئله:
 ۱. برخورد با مسئله
 ۲. پیدایش مشکل یا مسئله
 ۳. شناسائی و تعریف مسئله
 ۴. گرد آوری اطلاعات مربوط به مسئله
 ۵. فرضیه سازی
 ۶. آزمودن فرضیه و حل دستگاه

موارد و محتوای دروس

- محتوای دروس را معمولاً متخصصان تربیتی تعیین می کنند و آنها هستند که معین می کنند، شاگردان چه مطالبی را یاد بگیرند تا در آینده به دردشان بخورد.
- محتوای آموزشی باید متناسب یا تجارب کنونی شاگردان و در ارتباط نزدیک و پویا با زندگی آنها انتخاب شود. این تجارب باید چنان باشند که شاگردان را به حل مشکلات حال و آینده و خود توانا سازد.
- عمل گرایان روش حل مسئله خود را برای انتخاب محتوای دروس نیز توصیه می کنند.

- عمل گرایان تاکید بر آن دارند که محتوایات مواد درسی از قبیل ریاضی ، علوم طبیعی و علوم اجتماعی، از تجارب عادی زندگی شاگردان انتخاب وبه صورت واحد درسی ، یا طرح و پروژه اجرا گردد.

روش تدریس

- عمل گرایان خصوصیات اصلی روش تدریس را با ویژگیهای اساسی تفکر همانند ویکسان تلقی می کنند. لذا روش حل مسئله با بهترین روش تدریس می دانند. از نظر آنها این روش نوعی آمادگی برای زندگی است.

ارزش شناسی و تربیت

- ارزش شناسی عمل گرایان
- عمل گرایان بنیاد ارزشها را بیشتر در فعالیت های فردی و اجتماعی جستجو می کنند.
- اشیا و امور و پدیده ها در نظر عمل گرایان درای دوگونه ارزش هستند. ارزش ذاتی و ارزش ابزاری.

تأثیر ارزش شناسی عمل گرایان در تربیت

- زیرا در نظر عمل گرایان ارزشها در خود اشیا و امور و پدیده ها وجود ندارند بلکه این ما هستیم که در رابطه با اهداف خود به آنها ارزش می بخشیم .
- نسبی بودن ارزشها در رابطه با موقعیت ،وتلاش برای رسیدن به یک مبنای دآوری جمعی ومشترک ،از اصول مهم ارزششناسی عمل گرایان می باشد.
- عمل گرایان درمورد تربیت اخلاقی نیز اعتقادشان براین است که :مهم ترین مسئله تربیت اخلاقی مسئله و رابطه دانش و اخلاق می باشد.

گفتار ہشتم - اسلام و تربیت

WWW*PNUeB*COM

Payam Noor University Ebook

PNUeB

....کتابخانہ الکترونیکی پیام نور....

هستی شناسی و تربیت

- هستی شناسی اسلامی
- در فلسفه اسلامی هستی به عنوان بدیهی ترین بدیهات, نخستین چیزی است که در باره ی آن بحث می شود. مهمترین مسائل هستی شناسی در این فلسفه عبارتند از مبدا و منشاء هستی که نهایتاً به بحث از خدا و خدا شناسی می انجامد.
- هستی از دیدگاه اسلام, بدون خداوند معنی و مفهوم ندارد خداوند متعال, واقعیت مطلق و مبداء هستی است و هیچ زمانی و منائی از او خالی نیست.

انسان از دیدگاه اسلام

- انسان از دیدگاه اسلام موجودی مادی معنوی ، یعنی دارای روح و جسم است .

تأثیر هستی‌شناسی اسلامی در تربیت

- جهان و انسان در هستی‌شناسی اسلامی در حرکت و شدن بسوی تکامل هستند. وسیله این تکامل برای انسان همانا تربیت است. اهمیت تربیت در مکتب اسلام به قدری است که خداوند خود را "رب العالمین" یا "پروردگار" جهان می‌نامد

بطور کلی هدفهای تربیتی اسلام را می توان چنین خلاصه کرد:

الف: اهداف اعتقادی و اخلاقی

ب: اهداف پرورشی

ج: اهداف علمی و آموزشی

د: اهداف فرهنگی

ه: اهداف اجتماعی

و: اهداف سیاسی - نظامی

ز: اهداف اقتصادی

شناخت شناسی و تربیت

- شناخت شناسی اسلامی
- موضع قاطع این فلسفه مبنی بر اصالت عقل در شناخت مسائل متافیزیکی، کاملاً محفوظ بوده و بدون اینکه از ارزش تجارب حسی بکاهد و اهمیت به کار گیری روش تجربی را در علوم تجربی انکار کند بر استفاده از متد عقلی در حل مسائل فلسفی تاکید داشته است.

• از نظر قران علم در سیر خود به سوی یقین سه مرحله دارد:

• الف - علم الیقین که علم قیاسی و استنتاجی است و از طریق استدلال عقلی حاصل می شود

• ب - عین الیقین که علم ادراکی یا غیر مستقیم است و از طریق حواس حاصل می شود.

• ج - حق الیقین که علم دریافت مستقیم و شهودی است.

علم حضوری

- علم حضوری نوعی آگاهی است که بدون واسطه صورت ذهنی، و با شهود درونی، در شخص درک کننده وجود دارد.

علم حصولی

- این نوع علم همانطور که دیدید حاصل تفکر و تعقل و یا مشاهده و آزمایش است. مشخصه بارز آن دیدگاه فلاسفه اسلامی نیازمند بونش به صورت ادراکی یا بصورت ذهنی است

فلاسفه اسلامی برای نیل به علم حصولی از خارج سه مرتبه قائل هستند:

- ۱. مرتبه حس
- ۲. مرتبه خیال
- ۳. مرتبه تعقل

ابزار های شناخت از دیدگاه شناخت شناسی اسلام عبارت اند از:

- الف - حواس: حواس سالم و طبیعی اولیه ترین ابزار شناخت محسوب می شود.
- ب - عقل یا نیروی تفکر
- ج - نفس سلیم

منابع شناخت از دیدگاه اسلام عبارتند از

- الف - طبیعت و به طور کلی جهان یا آیات آفاقی
- ب - خود انسان یا آیات انفسی
- ج - تاریخ یا سرگذشت اجتماعی اقوام و ملل به عنوان آئینه عبرت
- د- آثار کتبی گذشتگان در علوم , رشته ها و موضوعات مختلف.

مواد و محتوای دروس

- برنامه های درسی و مواد و محتوای دروس را نیازها و حوائج مربوط به زمان حال و آینده جامعه معین می کند. البته در تدوین برنامه های درسی، آگاهی از حقایق دینی و شناخت دستورات الهی در درجه اول اهمیت قرار دارد. زیرا این حقایق و احکام ارتباط مستقیمی با زندگی فردی و اجتماعی مسلمانان دارد.

• تربیت اسلامی تمام توان خود را در راه رشد و تعالی اندیشه آدمی بکار گرفته و زمینه های آزادی آن را از قید نادانی و تقلید کور کورانه فراهم نموده است، آموزش مجموعه معارف اسلامی به شاگردان این امکان را خواهد داد تا ارزش تعقل و تفکر را در گشودن افقهای نو در برابر آنان و توانائی تجزیه و تحلیل مسائل و دفاع از عقاید و تقویت ایمان او، درک کنند.

• موضوعی که مورد توجه متخصصان تربیتی اسلام قرار می گیرد، علوم تربیتی و ریاضی است که امکان نگرش دقیق در نظام آفرینش و تکرر و منطقی را برای شاگردان فراهم می سازد.

• موضوع دیگر شناخت آفرینش انسان و ویژگیهای جسمی، روحی، عقلی اجتماعی و فرهنگی اوست. بنابراین در برنامه های درسی، علوم انسانی از اهمیت زیادی برخوردار است.

- تاریخ و تدریس آن در میان علوم انسانی در تربیت اسلامی اهمیت ویژه ای دارد.
- تعلیمات اجتماعی
- عمده ترین هدفی که برنامه ریزان تربیت اسلامی از تدریس مجموعه علوم انسانی مد نظر دارند با الهام از تعالیم ارزندهء قرآن " تهذیب نفس " است.
- تربیت بدنی و بهداشت
- آموزشهای نظامی
- آموزشهای فنی و حرفه ای
- وبالاخره برای تلطیف ذوق و عواطف دانش آموزان و پرورش خلاقیتهای هنری و لذت بردن از زیبایی و ستایش آن , برآموزش هنرهای اسلامی مانند خط , نقاشی , نمایش , خطابه و فن بیان , هنرهای سنتی و موسیقی , در فعالیت های تربیتی همت می گمارند.

• نکته قابل توجهی که ذکر آن ضروری است, این است که در تمام این تعالیم, روح اخلاص, ایمان و رها کردن انگیزه های مادی و نفسانی بر همه چیز حاکم است فقط رضای الهی مد نظر قرار دارد زیرا غایت تربیت نیل به قرب الهی است.

• روشهای آموزش علوم گوناگون هستند و تدریس هر یک از علوم با ایستی متناسب ماهیت آن علم باشد. استفاده از یافته های روان شناسان و علمای تربیتی در مورد تدریس مواد مختلف درسی از نظر متخصصان تربیتی اسلام نیز مورد تأیید هستند اما مربیان اسلامی در تدریس نکات خاصی را مورد توجه قرار می دهند که هر معلم مسلمان بایستی در تدریس آنها را مراعات کند.

- توام بودن علم و عمل
- اجتناب از سخت گیری و تنبیه بدنی
- رعایت تفاوت‌های فردی و مراتب رشد در تدریس
- تدریس باید با سن زمانی و عقلی و همچنین در جه رشد و استعداد شاگردان هماهنگ باشد. امام محمد غزالی به اختلاف بین ادراک کودکان و ادراک بزرگسالان اشاره کردومی گوید: نخستین وظیفه مربی این است که آنچه را کودک می تواند بفهمد به او بیاموزد.

ارزش شناسی و تربیت

- ارزش شناسی اسلام
- ارزشها در فلسفه اسلامی, در بخش "فلسفه عملی" و بیشتر در قالب موضوعات مربوط به "اخلاق" مورد بررسی قرار گرفته اند, هدف فلاسفه اسلامی از طرح این مسائل, هدایت و راهنمایی مسلمانان به سعادت دنیوی و اخروی, بالهام از تعالیم قرآن می باشد.
- اصیل ترین خیر برای هر موجودی, وجود او و اصیل ترین شر برای هر موجودی, عدم او- می باشد.

تأثیر ارزش‌شناسی اسلام در تربیت

- تربیت، نقش عمده‌ای را در ایجاد توانائی تشخیص و انتخاب اصیل‌ترین و ارزشمندترین آنها دارد. چون این انتخاب باید به راهنمایی و کمک عقل صورت گیرد، بنابراین مربیان مسلمان تأکید زیادی به پرورش عقلانی انسان دارند کعبه‌گونه‌ای عقلایی در انتخاب عمل نمایند.
- در تربیت اسلامی، کمال انسان هدف است و کمال انسانی در گرو کسب فضایل اخلاقی و دوری از رذایل است. معلم به خاطر اقتدار و نفوذ معنوی خود در شاگردان، الگو و سرمشق آنان است بدین لحاظ مسئولیت مهمی در جریان تربیت به عهده او گذاشته شده است.
- تربیت اسلامی، طرحی کامل در مورد پرورش روح و تهذیب نفس ارائه کرده است.

• باتوجه به این دیدگاه اسلامی است که تربیت وظیفه مهم پرورش تمام ابعاد وجودی انسان را با توجه خاص به اصیل ترین بعد وجودی او به شکلی متوازن و متعادل، به عهده دارد.

ارزش زیبایی در تربیت اسلامی

- توجه به زیبایی و هنر یکی از مظاهر عمده تربیت اسلامی است.
- آزادی و هدف آن
- ۲. یگانگی و شمولویژگی اصلی مدرسه
- ۳. نظام اداری
- ۴. نقش جامعه و فرد
- ۵. محتوای تربیت
- ۶. ماهیت انسانی و عمل تربیت
- ۷. رابطه های انسانی
- ۸. تعهد و مسئولیت
- ۹. خلوص نیت